

A csaló Jákób

SZOMBAT DÉLUTÁN

E HETI TANULMÁNYUNK: 1Mózes 11:1-9; 25:21-34; 28:10-22;
29:1-30; 30:25-32

„Ézsau pedig így szólt: Nem méltán hívják-e Jákóbnak? Immár két ízben csalt meg engem: elvette elsőszülöttségemet, most pedig áldásomat vette el. Majd ezt mondta: Nem tartottál-e nekem is valami áldást” (1Móz 27:36, ÚRK)?

Most folytassuk Izsáknak, a csodagyermeknek, a megígért mag egyik ősatyjának a családi történetét, ami nem indul különösen jól! Fia, Jákób jellemhibája megmutatkozik a testvérek közötti rivalizálásban, először az elsőszülöttségi jog (1Móz 25:27-34), majd pedig ebből következően Izsák áldásának elnyerése miatt (1Mózes 27. fejezet).

Jákób becsapta az apját, így szerezte meg az áldást a bátyja helyett, ezért menekülnie kell, hogy az életét mentse. Számkivetettségében Isten megszólítja Bételben (1Móz 28:10-22). A későbbiekben a csaló Jákób maga is becsapások elszenvetője lesz. Ráhel helyett, akit szeretett (1Mózes 29. fejezet), annak nővére, Lea lesz a felesége, majd pedig tizennégy évig kell dolgoznia a feleségeiért.

Jákób azonban Isten áldásait is tapasztalta, mert számkivetettsége idején tizenegy fia születik és Isten megszaportítja gajdonát.

Tehát ebben a történetben egyebek mellett láthatjuk, hogy ilyen vagy olyan módon Isten teljesíti a szövetségi ígéreteit, bármennyiszer is kudarcot valának a hozzá tartozók.

JÁKÓB ÉS ÉZSAU

1Móz 25:21-34 alapján hasonlítsuk össze Jákób és Ézsau személyiségét! Mely tulajdonságai miatt volt Jákób eleve méltó Izsák áldására?

Amint tudjuk, Jákób és Ézsau már az anyjuk méhében is különbözött és küzdöttek is egymással. Ézsauról azt olvassuk, hogy kemény ember volt, vadász, aki a mezőket járta, Jákób pedig „szelídnek” mutatkozott, a sátorban ült és gondolkodott. A héber *tám* szónak itt az a fordítása, hogy „szelíd”, de ugyanezt a kifejezést olvassuk Jóbra és Nőéra vonatkozóan is. Jób esetében a fordítása „feddhetetlen” (Jób 1:8), Nőével kapcsolatban pedig „tökéletes” (1Móz 6:9).

Életük további szakaszában egyre jobban megnyilvánult a két testvér jellembeli különbözősége (1Móz 27:1-28:5). Egyszer, amikor Ézsau fáradtan és éhesen tért haza, Jákób lencsét főzött neki. Ézsau számára az étel azonnali, látható, fizikai élvezete - „most azonnal” (1Móz 25:31, ÚRK) - fontosabb volt, mint az elsőszülöttségi joghoz kapcsolódó jövőbeli áldás (vö. Zsid 12:16-17). „Az Ábrahámnak tett és fiának megerősített ígéretetek álltak Izsák és Rebeka vágyainak és reményeinek középpontjában. Ézsau és Jákób jól ismerte ezeket az ígéreteket. Arra tanították őket, hogy az elsőszülöttségi jogot nagyon fontos dolognak tartsák, mert az nemcsak világi javak öröklését foglalta magában, hanem kiemelkedő lelki értékeket is. Az elsőszülöttségi jog birtokosa volt a család papja és tőle származott a világ Megváltója” (Ellen G. White: *Patriárkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 141-142. o.).

Bátyjával ellentétben Jákóbnak a jövőbeli lelki áldás jelentősége számított igazán. Később anyja ösztönzésére (lásd 1Mózes 27. fejezet) kifejezetten és szándékosan megtéveszti az apját, sőt a család érdekében még „az Úr, a te Istened” (1Móz 27:20) nevet is kimondja. Ilyen szörnyű becsapással akarta megszerezni azt, amit jónak tartott.

Tragikusak lettek a következmények, a már addig is diszfunkcionális család életében a helytelen működés újabb rétegeit képezték.

Jákób valami jó, értékes, csodálatra méltó dolog után vágyakozott (különösen a bátyja hozzáállásához képest), csak hogy csaláshoz, hazugsághoz folyamodott annak megszerzése érdekében. Hogyan kerülhetjük el, hogy mi is hasonló csapdába essünk: valami rosszat tegyünk azért, hogy „jó” történjen?

JÁKÓB LÉTRÁJA

Amint Ézsau értesül róla, hogy Jákób megszerezte az atyai áldást, felméri, hogy testvére csaló módon kitérta (1Móz 27:36), ezért meg akarja ölni (1Móz 27:42). Rebeka aggódik és igyekszik elejét venni a bűnténynek, ami mindkét fiára nézve végzetes volna (1Móz 27:45). Ezért Izsák támogatásával (1Móz 28:5) azt javasolja Jákóbnak, hogy meneküljön az ő családjához (1Móz 27:43). Útközben Jákób Istent látja álmában egy helyen, amit úgy nevez el, hogy Bétel, „Istennek háza” (1Móz 28:17). Egy fogadalmat tesz ott.

Vessük össze 1Móz 28:10-22 és 11:1-9 szakaszát! Bétel hogyan különbözik Bábeltől? Milyen tanulságot szűrhetünk le az Istennel való kapcsolatlunkat illetően, ha Jákób bételi tapasztalatát szembeállítjuk a Bábelnél történetekkel?

Álmában Jákób különös létrát lát, ami Istenhez kötődik. A héber *nácab* ige a létrára vonatkozóan azt jelenti, hogy „felállítva” (1Móz 28:12), míg az Úr esetében az a fordítása, hogy „áll” (1Móz 28:13), mintha a létra és az Úr egy volna.

A létra a bábeli kísérlethez kapcsolódik, hogy felérjenek a mennybe. Hasonlóan a Bábel tornyához kötődő tervekhez, a létra felér „az ég kapujáig”. Bábel tornya az Istenhez való felérést célzó emberi próbálkozást jelképezi, a bételi létra viszont azt érzékelteti, hogy nem emberi erőből, hanem csak úgy juthatunk el Istenhez, ha Ő jön le hozzánk.

A „kő”, amire Jákób lehajtotta a fejét és ahol álmodt látott, *bét-’Él*, azaz „Istennek háza” (1Móz 28:17 vö. 22. verssel) szimbólumává lesz, ami a templomra, a szentélyre, Istennek az emberiség megváltásáért folyó tevékenységére mutat.

Jákób azonban nem korlátozta lelki és misztikus dolgokra Isten iránti imádatának és a történetek miatti csodálatának kifejezését, hanem konkrét módon, láthatóan is reagálni akart. Elhatározta, hogy „tizedet” ad Istennek, nem mintha így próbálná elnyerni az áldását, hanem válaszként az Istentől már megkapott, kegyelmes ajándékára. Itt ismét találkozunk a tized fogalmával, már jóval Izrael népének felemelkedése előtt.

Olvassuk el újból 1Móz 28:22 versét! Mindannak „tizedét” odaigérte, amit Isten ad neki (1Móz 28:22). Milyen fontos tanulságot szűrhetünk le a tizeddel kapcsolatban Jákób szavaiból?

A CSALÓT BECSAPJÁK

Olvassuk el 1Móz 29:1-30 szakaszát! Hogyan és miért engedett Isten tetter Lábán csalásának? Mit tanult ebből Jákób?

Úticélját elérve – talán célzásként az Isten jelenlétét jelképező bételi kőre (1Móz 28:18-19) – egy kő az első, amit Jákób meglát. Végül is ez ad majd alkalmat neki arra, hogy szóba elegyedjen Ráhellal. Meghallja az ott várakozó pásztoroktól, hogy éppen Ráhel jön megitatni a juhokat, ezért javasolja nekik, hogy hengerítsék el a követ, amire azonban ők nem hajlandók. Ez lehetőséget teremt számára, hogy ő maga tegye ezt meg, így mutatkozik be Ráhelnek (1Móz 29:10-11).

Ráhel szalad a családjához a hírekkel. Az első találkozás meghatározó lett: „Megerette azért Jákób Ráheld” (1Móz 29:18, ÚRK), annyira, hogy a hét év, ameddig Lábánnál dolgozott érte, „csak néhány napnak” tűnt számára (1Móz 29:20).

Csakhogy a hét év végén Jákóbot becsapják. Az esküvő éjjelén Leát, az idősebb lányt, nem pedig Ráheld találja az ágyában. Lábán az ünnep mozgalmasságát és a férfi erős érzelmeit, sebezhetőségét kihasználva tudta véghezvinni ravasz cselofogását. Érdekes, hogy Jákób ugyanazt a szógyököt használja a „csalásra” (1Móz 29:25), mint amivel Izsák jellemezte azt, ahogyan Jákób vele és a bátyjával elbánt (1Móz 27:35).

Figyeljük meg, ezt a gondolatot tükrözi a bosszú törvénye (*lex talionis*) is: „Szemet szemért, fogat fogért” (2Móz 21:24; vö. 1Móz 9:6), arra kényszerítve az elkövetőt, hogy ő is hasonlótl éljen át, mint az áldozat, vagyis az elkövetőre is az vár, mint amit az áldozat elszenvedett. Így amit Jákób mással tett, azt most ellene követték el.

Jákób ekkor megtudja, hogy mit jelent csalás áldozatává válni. Ironikus, hogy Isten Jákóbot a csalása miatt Lábán csalása által tanítja móresre. Jákób, a „csaló” (1Móz 27:12) tisztában volt azzal, hogy mit jelent a csalás, de meglepődik, amikor ő is az áldozata lesz. Felteszi a kérdést: „Miért csaltál meg engem” (1Móz 29:25)? Ebből is kitűnik, hogy átérezte, milyen rossz, ha becsapják az embert.

A csaló Jákóbot is becsapták. Hogyan tanulhatunk meg akkor is bízni Istenben, amikor nem történik igazságtétel, amikor büntetlen marad, aki rosszat tesz, vagy amikor ártatlanok szenvednek?

A CSALÁD ÁLDÁSA

Jákób számára a száműzetésének utolsó hét éve teher volt, bár ezek bizonyultak a legtermékenyebb éveinek. Ekkor született meg tizenkét gyermeke közül tizenegy, akik azután Isten népének ősatyjai lettek.

Jákób történetének ez a központi szakasza (1Móz 25:19-35:26), és azzal a kulcskifejezéssel kezdődik és végződik, hogy Isten „megnyitotta méhét”, először Leára (1Móz 29:31), majd pedig Ráhelre (1Móz 30:22) utalva. E kijelentés után minden alkalommal születés következik, annak bizonyítékául, hogy a gyermekek Isten csodálatos közbelépésének eredményeként jöttek a világra.

Olvassuk el 1Móz 29:31-30:22 szakaszát! Hogyan kell ma értenünk az ebben a szakaszban foglaltakat?

Isten megnyitotta Lea méhét, fia született, Rúben. Ebben a névben benne van a *rá'áh* (látni) ige. Mivel Isten látta, hogy Jákób nem szereti Leát (1Móz 29:31), ez a gyermek kárpótolta az asszonyt fájdalomáért és szenvedéséért.

A második fiúnak a Simeon nevet adja, amiben benne van a *sáma'* (meghallotta, meghallgatta) ige, mivel Isten „meghallotta” (*sáma'*) fájdalomának mélységét, megalázó voltát, ezért megszánta (1Móz 29:33), ahogyan ez Hágár esetében is történt. Lea fiának, Simeonnak a neve emlékeztet Hágár fiáéra, Izmaelére is, ami azt jelenti, hogy „Isten meghallgat” (lásd 1Móz 16:11). Amikor megszületik Lea negyedik fia, Júdának nevezi, aminek a jelentése: „hálaadás”. Lea ekkor már nem utal a fájdalomára, sem az áldására, csak Istenre figyel, dicsőíti az Urat kegyelméért.

Furcsamód Isten csak azután „emlékezik meg” Ráhelről és nyitja meg a méhét (1Móz 30:22), hogy Lea nem szült újból. Ráhelnek, a szeretett feleségnek hét évet kellett várnia a házassága után és tizennégy évet Jákóbbal való eljegyzése után, hogy megszülessen az első fia (1Móz 29:18, 27; vö. 30:25). A gyereknek a József nevet adta, kifejezve, hogy „Elvette [’ásap] Isten a gyalázatomat” és „Adjon [ásap]... másik fiút is” (1Móz 30:23-24, ÚRK). Bármennyire helytelen volt is több tettük, még ha nem is helyezte azokat Isten, képes volt felhasználni a történeteket arra, hogy egy népet teremtsen Ábrahám magvából.

Az emberi gyengeségek és hibák ellenére Isten szándéka megvalósul a mennyben és a földön is. Hogyan mutatja be ez a történet is ezt?

JÁKÓB ELINDUL

Jákób, aki becsapta az apját és a bátyját, hogy megszerezze az elsőszülöttségi jogot és csalás útján kapta meg az áldást, amit Izsák az idősebb fiának akart adni, ebben a történetben passzív maradt Lábánnal kapcsolatban, hűségesen szolgált. Tisztában volt vele, hogy az apósa becsapta, de eltűrte. Figyelembe véve a természetét, nehéz megérteni a passzivitását. Lázadhatott volna, vagy legalább ellenállhatott volna Lábánnak, vagy alkut köthetett volna vele, mégsem tette. Egyszerűen belement abba, amit Lábán mondott, bármennyire méltánytalan volt is az egész.

Ráhel első fia, József születésekor azonban Jákób a Lábánnál töltött „szolgálatát” tizennegyedik évébe ért (1Móz 30:26), és azt tervezte, hogy otthagyja Lábánt, visszatér az ígért földjére. A saját családjáról is gondoskodni akart (1Móz 30:30).

Mi történik 1Móz 30:25-32 verseiben? Hogyan érvelt Jákób? Mi volt Lábán válasza?

Igen hosszú kitérő lett ez Jákób számára, aki már régen elkerült otthonról. Bizonyára nem az volt az eredeti szándéka, hogy ilyen sokáig távol legyen a hazájától, de az események évekig hátráltatták. Ekkor azonban ideje volt hazatérni, ráadásul milyen nagy családdal!

Jákób nem rá valló engedékenysége sejteti, hogy megváltozhatott, megértette a hit leckéjét. Isten jelzésére várt, hogy elinduljon. Csak azután döntötte el, hogy hazatér, amikor Isten szólt hozzá.

Az Úr úgy mutatkozott be Jákóbnak, mint „Bételnek Istene” (1Móz 31:13, ÚRK). Megparancsolta neki, hogy Lábán házat hagyja ott és térjen vissza a „szülőföldjére”, ugyanazokat a szavakat mondta, amelyekkel egykor kihívta Ábrámot a „földjéről” (1Móz 12:1).

Jákób abból is érezte, hogy ideje indulnia, ahogyan Lábán fiai viszonyultak hozzá, de maga Lábán is (1Móz 31:1-2). „Jákób már régen otthagyta volna ravasz rokonát, ha nem félt volna az Ézsauval való találkozástól. Most úgy érezte, hogy Lábán fiai miatt van veszélyben, akik az ő gazdagságát sajátjuknak tartva talán megkísérlik erőszakkal megszerezni azt” (Ellen G. White: *Patriarkák és próféták*. Budapest, 1993, Advent Kiadó, 154. o.).

Ezért hát fogta a családját, a javait és elindult. Ezzel Isten szövetséges népének nagy családregényében egy újabb fejezet kezdődött.

TOVÁBBI TANULMÁNYOZÁSRA:

Isten nem az érdemei miatt, hanem kegyelemből választotta ki Jákóbot, ő azonban keményen dolgozott, hogy megpróbálja kiérdemelni a kegyelmet, ami önmagában ellentmondás. Ha megérdemelte volna, nem lenne kegyelem, hanem cselekedet (lásd Róm 4:1-5), ami az evangéliummal ellentétes. Jákób csak később kezdte megérteni Isten kegyelmének jelentőségét és az Istenben való bizalom lényegét, azt, hogy mit jelent hitből élni, teljesen az Úrra hagyatkozni. Az ambiciózus ember számára fontos tanulsággal szolgál Jákób története: ne törekedj arra, hogy mások kárán juss előre!

„Jákób azt gondolta, hogy csalással megszerezheti az elsőszülöttségi jogot, de csalódott. Majd azt hitte, hogy elveszített mindent, Istennel való kapcsolatát, az otthonát, mindenét, elkeseredett menekült lett belőle. Viszont mit tett Isten? Reménytelen állapotában rátekintett, látta elkeseredését és talált benne valamit, ami majd dicsőséget hoz neki. Látva Jákób állapotát, bemutatta neki a Jézus Krisztust jelképező titokzatos létrát. Ez az ember elveszített minden kapcsolatot Istennel, aki mégis rátekint és beleegyezik, hogy Krisztus áthidalja a bűn okozta szakadékot. Mondhatnánk mi is, hogy vágyodom a menny után, de hogyan érhetném el? Nem látok rá módot. Ezt gondolta Jákób, Isten tehát megmutatta neki a létrát, ami a földet összeköti a mennyel, Jézus Krisztussal. Fel lehet rá kapaszkodni, mert a földön áll, a teteje pedig egészen az égig ér” (Ellen G. White magyarázata, *The SDA Bible Commentary*. 1. köt. 1095. o.).

BESZÉLGESSÜNK RÓLA!

- 1) Figyeljük meg a szent történelem néhány beszámolójában ezeknek az embereknek a jellemét: Izsák, Rebeka, Jákób, Ézsau, Lábán, Ráhel és Lea! Gondoljunk a velük kapcsolatos sok hazugságra, csalásra! Mire következtethetünk ebből általában az emberi természettel és Isten kegyelmével kapcsolatban?
- 2) Jákób történetét olvasva milyen bizonyítékát látjuk annak, hogy idővel érettebbé vált a jelleme, fejlődött?
- 3) Hogyan fenyegethet bennünket is az a veszély, hogy úgy viselkedünk, mint ahogyan Ézsau viszonyult az elsőszülöttségi joghoz? Vagyis mit tehetünk, hogy mindig tudjuk szeretni és értékelni az Istentől kapott világosságot?

KÁRÁSZ IZABELLA: SZERETNÉK VISSZATÉRNI HOZZÁD

(Az Istentől elment ember könyörgése)

Nem akárhogyan,
hanem azzal az imádsággal,
amit nem mondtam el,
szeretnék visszatérni Hozzád...

Nem akármivel,
hanem azzal a könnyű, tiszta úttal,
amit nem jártam még,
szeretnék visszatérni Hozzád!

Nem akármért,
hanem az égnek hívó szózatáért,
amit nem értettem,
szeretnék visszatérni Hozzád!

Nem, nem, nem így!
Hanem úgy, ahogy valaha akartam,
ahogy nem sikerült,
szeretnék visszatérni Hozzád,

mint ki sose ment el,
hanem MINDENKOR orcádat imádtam,
akaratom szerint!
... Szeretnék visszatérni Hozzád...